

Konwencje i porozumienia cz. 4

Echo nr 126/2005

Konwencja Bońska

To już ostatnie spotkanie z cyklu „Konwencje i porozumienia przyrodnicze ratyfikowane przez Polskę”. Dzisiaj chciałem Szanownym Czytelnikom przedstawić, konwencję Bońską – o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt. Convention On Migratory Species.

Wędrowki zwierząt są zjawiskiem rozpowszechnionym na całej Ziemi. Wiele gatunków wędruje w celach zaspokojenia swoich potrzeb biologicznych, takich jak potrzeba znalezienia odpowiedniego miejsca do rozrodu i wychowu młodych, bądź też w celu znalezienia odpowiednich żerowisk. W skrajnych przypadkach długość tras wędrówek może osiągnąć kilka tysięcy kilometrów. W ich trakcie zwierzęta narażone są na wiele niebezpieczeństw, z których znacząca część wywoływana jest działalnością człowieka. Co raz bardziej widoczne są straty w populacjach wędrownych gatunków, wynikające z oddziaływań cywilizacyjnych, zrodziły potrzebę dokonania stosownych uzgodnień międzynarodowych, mających na celu zapewnienie ochrony dzikich zwierząt i umożliwienie im swobodnego przemieszczania się.

Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt została przyjęta w 1979 roku w Bonn, a weszła w życie 4 lata później. Do 2002 roku Konwencję ratyfikowało 80 państw na całym świecie.

Czy wiesz, że...

Muchołówka szara leci nad Saharą bez przystanku 40-60 godzin pokonując w tym czasie 2200-2500 km.

Polska przystąpiła do Konwencji Bońskiej 1 maja 1996 roku. Na obszarze naszego kraju regularnie występuje, albo pojawia się 17 gatunków zwierząt wędrownych m. in.: humak, pelikan kędzierzawy, gęś mała, bielik, pustułeczka.

Ptasie wędrowanie

Nad Polską krzyżują się szlaki wędrówek ptaków łączące trzy kontynenty. Nasz kraj jest ważnym obszarem dla ptaków wędrujących przez Europę, z dalekiej Syberii, Afryki i Azji. Musimy zdawać sobie sprawę z tego, że stan naszej przyrody jest ważny dla liczebności ptaków w Azji i w Afryce. Także odwrotnie – to co dzieje się z ptakami na sąsiednich kontynentach, ma wpływ na oblicze naszej przyrody.

Ochrona miejsc, w których zatrzymują się ptaki wędrowne, gwarantuje, że znajdą one miejsce bezpiecznego odpoczynku i możliwość odnowienia zapasów energii w drodze na zimowiska i z powrotem. Utrata tych miejsc spowoduje zagrożenie wymarciem całych populacji. Dlatego tak istotne jest międzynarodowe porozumienie i współpraca dla ochrony nie tylko lęgówisk i zimowisk ptaków, ale i szlaków ich wędrówek.

Czy wiesz, że...

Bocianie skrzydła są tak skonstruowane, że mogą wykorzystywać prądy unoszącego się w górę powietrza. Są długie i w porównaniu z innymi rodzajami ptaków bardzo szerokie.

Genialni wędrowcy

Wędrowanie umożliwiają ptakom rozliczne zdolności, które dla człowieka są nieosiągalne. Na przykład ptaki potrafią

rejestrować ziemski magnetyzm i orientować się, jak według igły kompasu, w kierunkach świata.

Ptaki mogą też orientować się według słońca i położenia gwiazd. Potrafią odnaleźć biegun nieba, czyli punkt, wokół którego obracają się gwiazdy na nieboskłonie.

Ważną zdolnością ptaków wędrownych, umożliwiającą im dalekie podróże, jest przestawianie gospodarki organizmu z „trybu letniego” na „tryb jesienny”. W okresie lęgowym, wiosną i latem, ptaki odżywiają się przede wszystkim owadami, więc bogatym pokarmem białkowym, nie gromadzą przy tym tłuszczu. Natomiast przed rozpoczęciem wędrówki przestawiają się na jedzenie większych ilości pokarmu roślinnego – przede wszystkim nasion i owoców. Ten rodzaj pożywienia ma mniej białek, ale dużo cukru i tłuszczu. Taka dieta i zwiększony apetyt sprzyja gwałtownemu tyciu. Zanim wyruszą w podróż, ptaki odkładają pod skórą i między wnętrznościami duże zapasy tłuszczu, które zapewnią im dostateczny zapas energii na przelot nad morzem lub pustynią. Niektórych małe ptaki przed odlotem są dwukrotnie cięższe niż w czasie karmienia piskląt, a cały zapas tłuszczu, czasem kilkakrotnie uzupełniany po drodze, zużywają w trakcie wędrówki.

Czy wiesz, że...

Na zimę przylatują do nas m.in.: śnieguła, poświerka, czeczotka, jasiołuska, zięba jer, drożdżik, mewa siodłata, myszołów włochaty, bielaczek, uhła, lodówka, edredon, bernikla obroźna, nur czarnoszyi.

Co skłania ptaki do podejmowania tak trudnej wędrówki z lęgowisk na zimowiska? Wbrew powszechnemu mniemaniu nie jest to pojedynczy czynnik, taki jak zimno lub brak pokarmu. Jesienią na północy zmniejsza się ilość dostępnego pokarmu (koniec okresu wegetacyjnego, znikają owady), ale też istotnie skraca się dzień. Czas potrzebny na znalezienie pokarmu i odbudowanie zapasu energii staje się krótszy niż czas jej spożytkowania, czyli przetrwania długiej, mroźnej nocy w

oczekiwaniu na dzień, kiedy znowu będzie można szukać pożywienia. Dlatego ptaki udają się w drogę do miejsc zasobniejszych w pokarm, gdzie dzień jest wystarczająco długi. Ptaki żywiące się wyłącznie owadami wędrują aż do Afryki, nawet na południe tego kontynentu. Innym ptakom wystarcza przelot kilkaset kilometrów dalej na południe lub zachód albo też w pobliże miast i osiedli ludzkich, gdzie jest cieplej i łatwiej o pokarm.

Od momentu wejścia w życie Konwencji Bońskiej, wraz z przystępowaniem do niej kolejnych krajów, sukcesywnie rozszerza się sfera jej zainteresowań. Nowo przyjęte kraje wprowadzają do załączników konwencji dodatkowe gatunki zwierząt wędrownych, co z kolei podstawę do sformułowania nowych porozumień. Konieczne jest stałe prowadzenie działań na rzecz ochrony gatunków wędrownych jako oraz ułatwianie im koniecznych do życia migracji. Niezwykle istotne jest także podnoszenie poziomu świadomości społecznej.